Завершальним етапом професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів є корекція результатів навчання, яка дозволяє усунути виявлені недоліки. Під час вивчення психолого-педагогічних та фахових дисциплін на основі інноваційних технологій ми спрямовували корекційну діяльність на змістове та технічне вдосконалення навчально-виховного процесу, модернізацію засобів навчання, корекцію змісту навчального матеріалу, методики викладання та характеру діяльності студентів. У процесі підготовки майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності нами використано такі методи корекції: консультації, співбесіди, роз'яснення, індивідуальні навчально-дослідні завдання.

У результаті виробництва створюються матеріальні блага, а в діяльності інженера-педагога створюються духовні блага, виражені через освіченість суб'єкта навчання (учня, студента). Тому в умовах спільної діяльності виникає потреба у фахівцях інженерно-педагогічного профілю, здатних мислити та діяти не за традиційною схемою, а виходячи із ситуації, що склалася на ринку праці та власного досвіду.

Отже, як свідчать проведені нами дослідження, для підготовки інженера-педагога комп'ютерного профілю необхідно використовувати такі засоби навчання: технічні (навчально-методичні посібники, друковані засоби, екранні засоби, аудіо- та відеозасоби, презентації) і електронні (програмне забезпечення, графічні редактори, електронні таблиці, програми роботи з текстом, бази даних).

Список використаних джерел:

1. Ашеров А. Т. Введення в спеціальність інженера-педагога комп'ютерного профілю : [навч. посіб.] / А. Т. Ашеров, О. Е. Коваленко, С. Ф. Артюх. – Харків. : Вид-во Української інж.-пед. акад., 2005. – 224 с.
2. Повідайчик О. С. Формування інформаційної культури майбутнього соціального працівника в процес професійної підготовки : дис. канд. пед. наук. : 13.00.04 / Оксана Степанівна Повідайчик. – Тернопіль, 2007. – 182 с.

Вітрук О. А., Волинський педколедж
ім. А. Ю. Кримського (м. Володимир–Волинський)

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Необхідність удосконалення системи освіти та підвищення її якості є важливим завданням. На сьогоднішній день спостерігається посилення вимог до процесу підготовки, формування позитивних умов для становлення і реалізації студента як майбутнього педагога. Це можливо за умови підготовки майбутнього педагога, який володіє ґрунтовними знаннями, має глибокі професійні уміння, володіє навичками

самонавчання, має педагогічну свідомість. Отже, формування готовності майбутнього педагога до професійної діяльності набуває особливої актуальності. Сучасність диктує нові вимоги до майбутнього вчителя технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні десятиріччя в Україні було проведено багато досліджень, у яких розкриваються загальнотеоретичні проблеми підготовки майбутніх педагогів у ВНЗ (І. Зязюн, А. Ліненко, та інші); становлення і розвиток готовності студентів до певного виду педагогічної діяльності (С. Литвиненко, Г. Троцко та інші); формування готовності, спрямованої на особистісне і професійне удосконалення у майбутніх педагогів готовності до професійного саморозвитку (О. Пєхота) тощо. Готовність до професійної педагогічної діяльності розглядається науковцями (О. Пєхота, Г. Троцко та інші) як складне соціально-педагогічне явище, яке містить у собі комплекс індивідуально-психологічних якостей особистості і систему професійно-педагогічних знань, умінь, навичок, які забезпечують успішність реалізації професійно-педагогічних функцій.

Метою статті є аналіз особливостей підготовки майбутніх педагогів із метою формування компетентного вчителя технологій.

Аналізуючи наукові джерела, ми зіткнулися з визначеннями, які характеризують компетентність з точки зору володіння знаннями, уміннями, навичками (ближче до поняття „кваліфікація”): компетентність – володіння знаннями, котрі дозволяють судити про щось, висловлювати важливу, авторитетну думку. О. М. Коберник зазначає, що компетентність має інтегративну природу, тому що її джерелом є різні сфери культури (духовної, громадянської, соціальної, педагогічної, управлінської, правової, етичної, екологічної та ін.), вона вимагає значного інтелектуального розвитку, включає аналітичні, комунікативні, прогностичні та інші розумові процеси [1, с. 5]. Компетентність у широкому розумінні розглядається як ступінь зрілості особистості, тобто певний рівень її психічного розвитку (навченість і вихованість), що дозволяє успішно діяти в суспільстві. У вузькому розумінні компетентність виступає в якості діяльнісної характеристики. Під професійною компетентністю педагога розуміють особистісні можливості вчителя, вихователя, педагога, котрі дозволяють йому самостійно та достатньо ефективно вирішувати педагогічні завдання, що сформульовані ним або адміністрацією освітньої установи. Для цього необхідно знати педагогічну теорію, вміти та бути готовим застосовувати її на практиці. Отже, під педагогічною компетентністю майбутнього педагога можна розуміти єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності.

Педагоги акцентують увагу на виявленні факторів і умов, дидактичних та виховних засобів, що дають змогу керувати становленням і розвитком готовності. Психологи орієнтуються на встановленні характеру зв’язків і залежностей між станом готовності та ефективністю діяльності.

Відповідно до Державного стандарту базової та повної середньої освіти, основою реалізації змістових ліній освітньої галузі «Технологія» є проектно-технологічна діяльність, яка інтегрує найбільш ціннісний соціальний досвід всіх видів людської діяльності: від появи творчого задуму до реалізації готового продукту та є основною детермінантою формування означеної культури. На думку О. М. Коберника та інш., серед різноманітних нових педагогічних технологій трудової підготовки провідною є проектна методика навчання. В основу методу проектів покладено ідею, яка відображає сутність поняття «проект». За визначенням Л. В. Оршанського, це прагматична спрямованість на результат, який можна одержати під час розв'язання тієї чи іншої практичної або значущої теоретичної проблеми, а також побачити, усвідомити і застосувати в практичній діяльності [1, с. 45].

На думку А. Ліненко, готовність розглядається як цілісне утворення, яке характеризує емоційно-когнітивну і вольову мобілізаційність суб'єкта в момент його включення в діяльність певного спрямування [2, с 56]. О. Пєхота готовність до професійного саморозвитку визначає як складноструктуроване утворення, яке забезпечує необхідні внутрішні умови для успішного професійного саморозвитку майбутнього вчителя [4, с 216]. На думку С. Литвиненко, готовність до соціально-педагогічної діяльності - це результат професійно-педагогічної підготовки, інтегральне багаторівневе динамічне особистісне утворення [3, с 16]. На думку Г. Троцко, готовність майбутніх педагогів до виховної діяльності – це цілісне, складне, особистісне утворення, що забезпечує високий рівень педагогічної діяльності й охоплює професійно-педагогічні погляди і переконання, професійну спрямованість психічних процесів, професійні знання, уміння долати труднощі, оцінювати наслідки своєї праці, професійно самоудосконалюватися [5, с 15].

Одні науковці підкреслюють, що готовність включає в себе не лише професійні знання, уміння і навички, а також певні особистісні риси. Інші автори підкреслюють потенційні можливості готовності в забезпеченні мобілізаційності на включення у професійну діяльність (А. Ліненко), внутрішніх умов для успішного професійного саморозвитку (О. Пєхота), високого рівня професійного саморозвитку (Г. Троцко).

Готовність виступає як результатом професійно-педагогічної підготовки, так і умовою успішної професійної діяльності. Отже, основними характеристиками готовності до педагогічної діяльності можна визначити такі: динамічність, стійкість, цілісність. Основними компонентами готовності до педагогічної діяльності є: змістово-операційний (система професійних знань, умінь і навичок, педагогічне мислення, професійне спрямування уваги, сприймання та пам'яті), мотиваційно-цільовий (позитивне ставлення та інтерес до професії, бажання присвятити себе педагогічній діяльності), оцінний (самооцінка власної професійної підготовленості), ціннісно-орієнтаційний (розуміння професійних цінностей та етичних норм, духовність, громадська

активність та професійна відповідальність), комунікативно-інформаційний (комунікативна компетентність; сформованість комунікативних умінь; розвиток інформаційної культури; використання новітніх інформаційних технологій у професійній педагогічній діяльності), креативний (розвиток педагогічної творчості; педагогічна майстерність та професійна культура; використання нових, креативних підходів у методиці викладання).

Професійна компетентність визначається вченими як професійна підготовленість і здатність суб'єкта праці до виконання завдань і обов'язків повсякденної діяльності. Професійно-педагогічна компетентність – це здатність педагога перетворювати спеціальність, носієм якої він є, у засіб формування особистості з урахуванням обмежень і приписів щодо навчально-виховного процесу відповідно до вимог педагогічної норми, в якій він здійснюється; це сукупність умінь педагога як суб'єкта педагогічного впливу особливим чином структурувати наукове і практичне знання з метою кращого вирішення педагогічних завдань. Бути професійно педагогічно компетентним означає мати багатокомпонентний склад інтеграційних професійних знань і вмінь, що забезпечує усвідомлення вольових рішень, виконання творчих дій із конструювання процесу навчання й моделювання комунікативних зв'язків.

Отже, професійна готовність науково-педагогічного працівника до педагогічної діяльності передбачає його професійну кваліфікацію та певну сукупність особистісних якостей і властивостей. Професійна кваліфікація науково-педагогічного працівника містить такі складові: спеціально-предметну компетентність (тобто глибокі та всебічні знання з навчальної дисципліни, яку викладає науково-педагогічний працівник, а також широка ерудиція в цій науково-предметній галузі), психолого-педагогічну компетентність (глибокі теоретичні знання з психології і педагогіки, а також уміння втілити їх у практиці навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі), комунікативну компетентність (здатності здійснювати педагогічне спілкування під час навчально-виховного процесу), соціокультурну компетентність. Однак при професійній підготовці викладача не слід забувати про таку важливу задачу, як формування психологічної готовності до педагогічної праці. Вона поєднує в собі всі більш вузькі питання формування інтересів, нахилів, спрямованості на педагогічну працю. Вищим рівнем професійно-педагогічної підготовки є творчий підхід до педагогічної діяльності.

Готовність до педагогічної діяльності поєднує в собі усвідомлення соціальної відповідальності, намагання самостійно вирішувати професійні задачі та належний рівень умінь та якостей, необхідних для педагогічної діяльності (знання з психології, використання новітніх технологій, високий рівень педагогічної майстерності тощо).

Список використаних джерел:

1. Коберник О. М. Урок трудового навчання в умовах проектно-технологічної системи / О. М. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2006. – №1. – С. 2-5.

2. Линенко А. Ф. Теория и практика формирования готовности студентов педагогических вузов к профессиональной деятельности : дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01, 13.00.04 / А. Ф. Линенко. – К., 1996. – 378 с.
3. Литвиненко С. А. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх учителів до соціально-педагогічної діяльності / НПУ імені М. П. Драгоманова / С. А. Литвиненко. – К., 2005. – 40 с.
4. Пехота Е. Н. Индивидуализация профессионально-педагогической подготовки учителя : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Е. Н. Пехота. – К, 1997. – 401 с.
5. Троцко Г. В. Теоретичні та методичні основи підготовки студентів до виховної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. доктора пед. наук Г. В. Троцко ; Ін-т педагогіки і психології професійної освіти АПНУ. – К., 1997. – 54 с.

Гаврищак Г. Р., ТНПУ ім. В. Гнатюка
(м. Тернопіль)

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА В ГАЛУЗІ «ТРАНСПОРТ»

Створення та впровадження нових інформаційних технологій у сферу освіти очевидно. Тим не менш, багато технічних, методичних, організаційних та інших питань створення і впровадження електронних навчальних систем повністю не вирішені.

Альтернативним підходом до процесу комп'ютеризації навчання є створення так званих навчальних середовищ. У навчальному середовищі реалізація концепції навчання відрізняється від вищезазначеного. Принципова відмінність полягає в тому, що в цьому випадку до студента ставляться, як до деякої автономної системи, здатної мати свої цілі. Основне призначення таких навчальних програм – створення сприятливого середовища, в якому студент може здобувати знання. Серед засобів нових інформаційних технологій, одне з ключових місць займають комп'ютерні навчальні системи, або автоматизовані навчальні системи. Розробка і впровадження в навчальний процес АОС є логічним продовженням комп'ютеризації освіти. Цей процес став можливий завдяки глибоким дослідженням, проведеним з питань у галузі теорії і практики професійної освіти (В. П. Беспалько, П Я. Гальперіна, Т. І. Гергей). На сьогодні одним із шляхів підвищення ефективності і якості навчання є розробка та впровадження в навчальний процес систем, реалізованих на базі сучасних комп'ютерів. Така технологія навчання дозволяє забезпечити адаптацію процесу до індивідуальних характеристик конкретних учасників, звільняє викладачів від трудомістких і рутинних операцій за поданням інформації